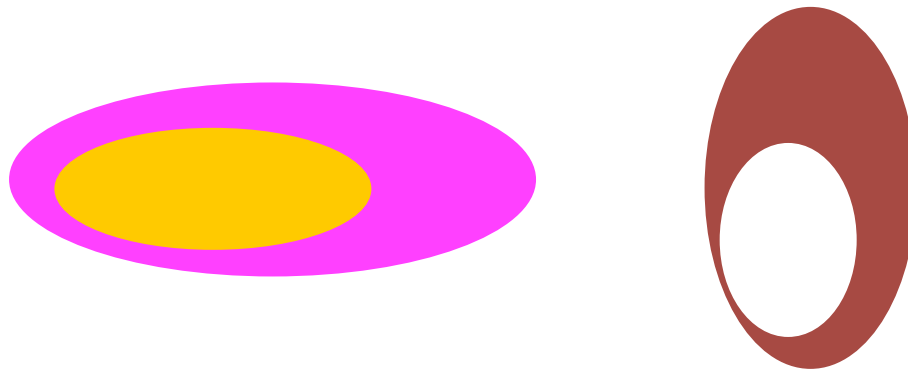

ekologisk ekonomi och hållbar utveckling

Eva Friman HUA 2012

**behövs nya ekonomiska teorier
för hållbar utveckling?**

– bakgrunden...

paradigmskifte

	klassisk ekonomi	neoklassisk ekonomi
ontologi	tids- och rumsbegränsning	universell
epistemologi/teori	ekonomi som normativ (moralvetenskap)/ kontextualiserade modeller (konkret och specifik)	ekonomisk teori som värdeneutral/ dekontextualiserade modeller (abstrakt och generell)
slutsats om gränser	begränsad ekonomisk expansion	obegränsad ekonomisk tillväxt

modernistisk ekonomisk diskurs

- antropocentrism
- naturen som instrumentell
- ekonomin som oberoende system
- resurssubstitution
- teknologitro
- *economic man* (rationell nyttomaximerare)
- människan som av naturen otillfredsställbar; nyttomaximering som naturlig
- växande genomströmning i ekonomin som önskvärd

styr sociala praktiker kring inomstrukturella lösningar på hållbarhetsproblematiken, och stödjer rådande maktstruktur och intressen, vilka reproducerar diskursen

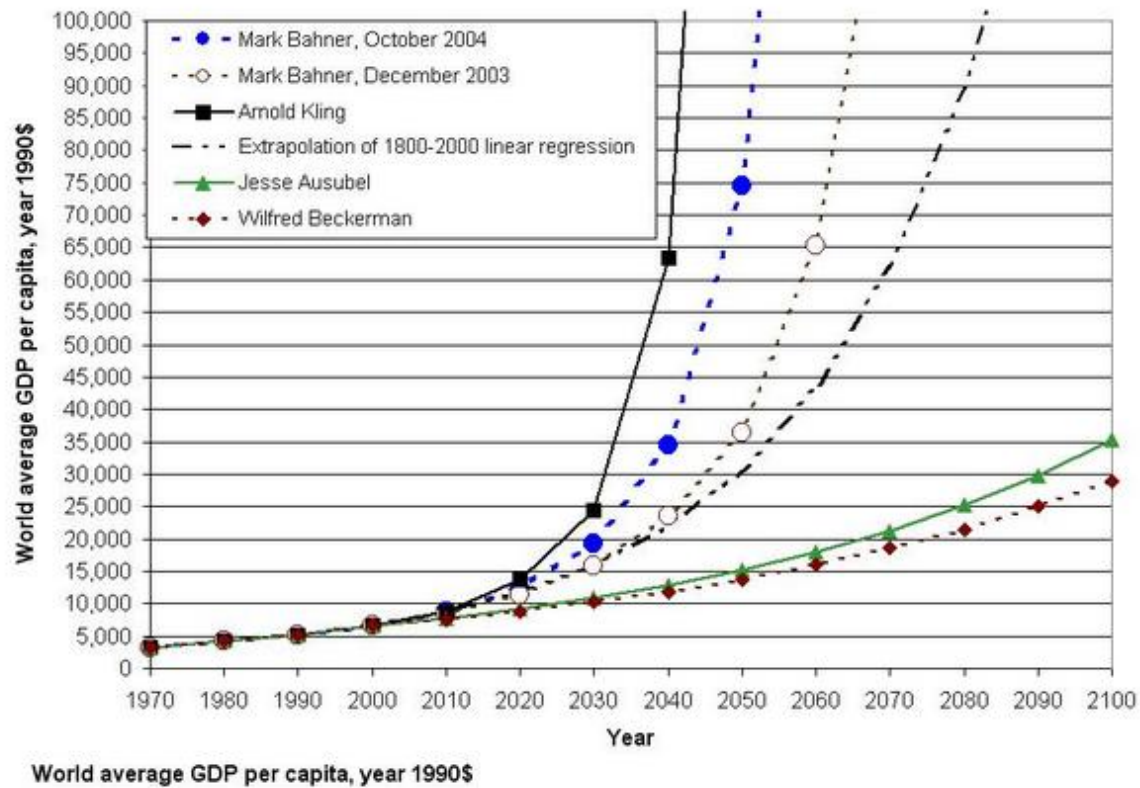
de två antaganden som möjliggör tron på obegränsad ekonomisk tillväxt

teknologisk extrapolering
substitution

d v s: prissystemets incitament 'skapar', och
teknologin möjliggör åtkomst till, nya resurser

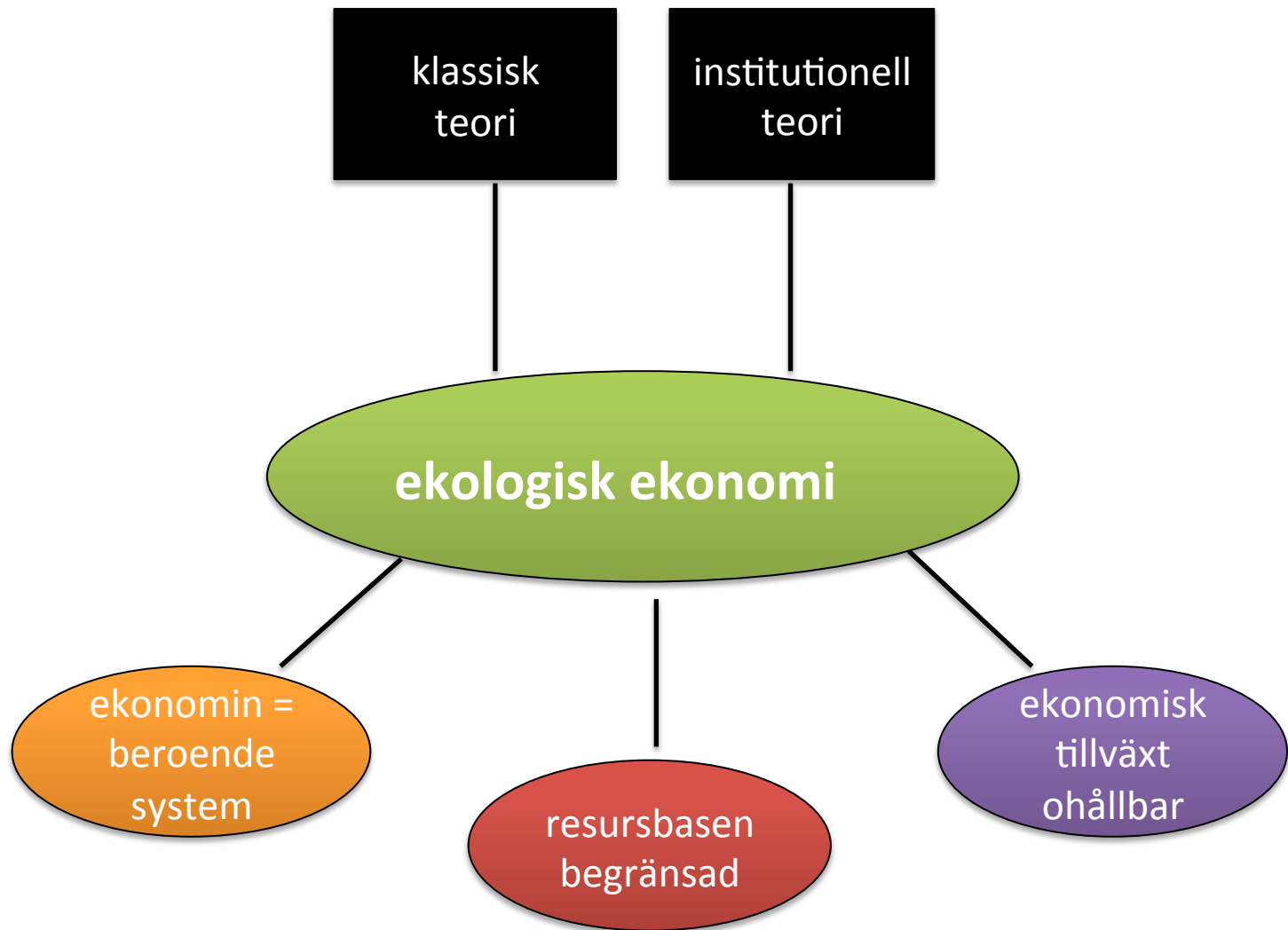
global BNP per capita

några kända ekonomers prognoser

**problematiskt ur hållbar
utvecklingsperspektiv?**

– nya tankar...

grundläggande antaganden

miljöekonomi	ekologisk ekonomi
endimensionell mänsklig natur	flerdimensionell mänsklig natur
otillfredsställbara behov	tillfredsställbara behov, otillfredsställbara begär
naturen som instrumentell	naturens egenvärde
budgetrestriktion som begränsning	ekosystem som begränsning

behov & begär

behov

tillfredställbara, måste
tillfredställas för överlevnad

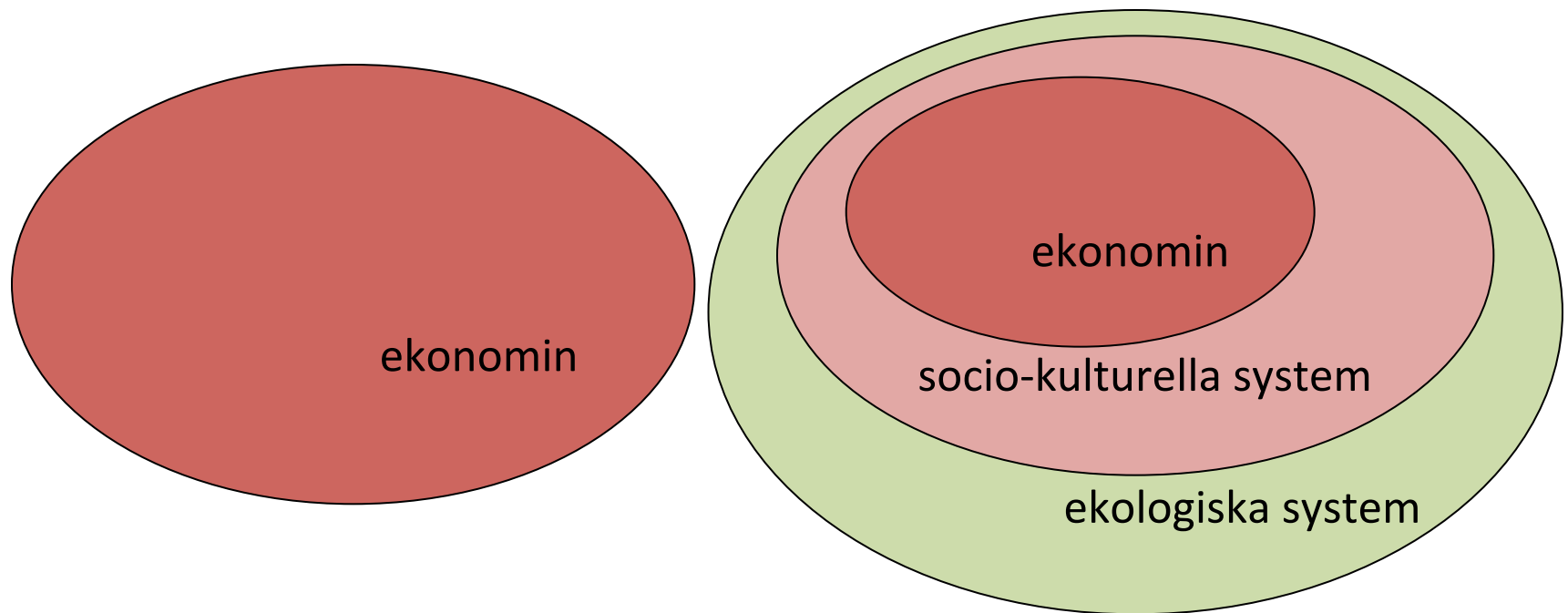
begär

otillfredställbara, behöver
inte tillfredställas för
överlevnad

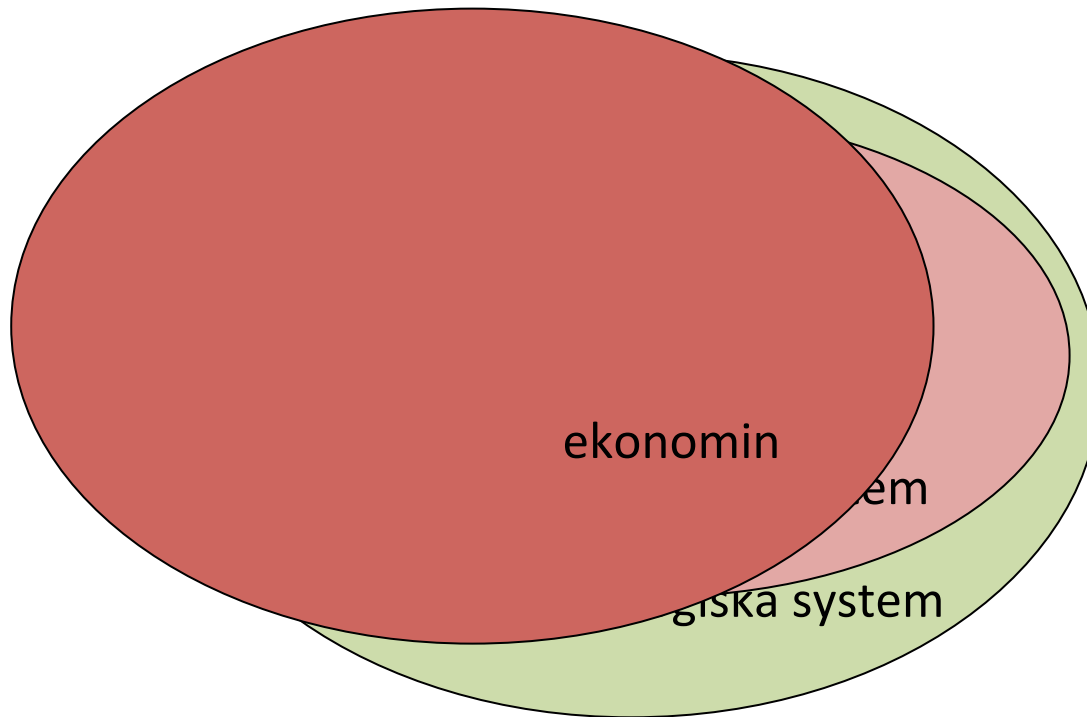
grundläggande antaganden, forts.

miljöekonomi	ekologisk ekonomi
ekonomin som autonom	ekonomin som beroende system
miljö som konsumtionsval	miljö som konsumtionsbas
miljöpåverkan optimeras i relation till nytta	miljöpåverkan minimeras
miljökrisen resultat av odefinierade äganderätter och icke prissatta externa kostnader	miljökrisen resultat av fritt flytande ekonomiskt system

nyckelfrågan – ekonomin som ett inbäddat beroende system

“full world” economics

nödvändiga åtgärder för HU

<p>miljö-ekonomi</p>	<p>ekologisk ekonomi</p>
<p>– prissätta miljön (externa effekter) – definiera ägenderätter</p> <p>(reformera neoklassisk teori)</p>	<p>– miljöinvesteringar – redistribution (globala Nord/globala Syd)</p> <p>(investera i naturkapital, minska genomströmningen, BNP)</p>

HU

miljö- ekonomi

- svag hållbarhet
- hållbar ekonomisk tillväxt

d v s:

förändring av
höginkomstländers
teknologi; ekomodernism

ekologisk ekonomi

- stark hållbarhet
- icke-växande genomströmning

d v s:

förändring av höginkomstländers **teknologi och
resursanspråk**; ekologism

stark eller svag hållbarhet?

naturkapital

kulturkapital

människoskapat
kapital

– **substitut** eller **komplement**?

stark eller svag hållbarhet?

substitut

komplement

svag hållbarhet

(prioritet till effektivitet)

behålla det totala
kapitalet intakt

stark hållbarhet

(prioritet till hållbarhet)

behålla varje kapitalslag
för sig intakt, plus
att vår nuvarande situation
kräver att naturkapitalet
växer

det som inom neoklassisk ekonomi uppfattas som tillväxt,
ses ur ett ekologisk ekonomiskt perspektiv som ett

nollsummespel *(zero-sum game)*

mellan centrum, semi-periferi och periferi

miljöproblem och
konsumtionsmöjligheter
är socialt ojämnt fördelade

ojämnt utbyte
(unequal exchange)

ojämnt utbyte

**riktningen på nettoflöden av energi
och material**

(ej i monetära termer)

ianspråkstagande av tid och rum

(time space appropriation)

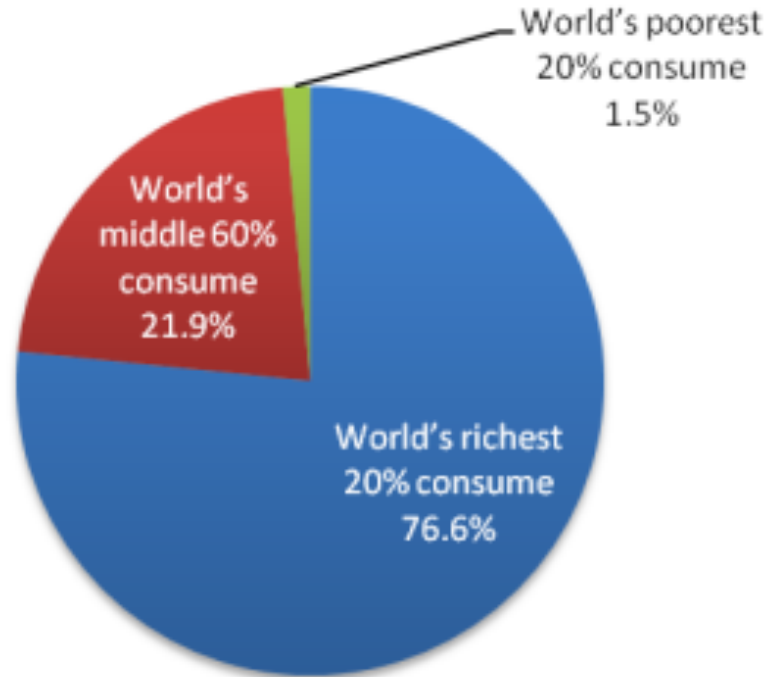
rich-poor gap, BNP/capita

(de fattigaste och rikaste femtedelarna av jordens befolkning)

år	relation
1700	1:2
1900	1:5
1960	1:15
1980	1:45
2000	1:80

World Bank, 2001

Share of world's private consumption, 2005

Source: World Bank Development Indicators 2008

BNP

fördelar	nackdelar
enkelt att räkna fram – jämförbar bas för allt som ska läggas samman	underskattar totalt produktionsvärde i landet (hemarbete, självhushållning, svart marknad etc. räknas inte med)
enkelt att jämföra mellan länder (dock med vissa problem, se nackdelar)	värderar olika typer av produktion olika (offentlig sektor värderas till sina kostnader, resten till marknadspris), vilket styr mot större privat sektor
	värderar även "destruktiv" produktion, såsom kriminalitet, droghandel, sjukdomar som plusposter (de snabbast växande branscherna)
	säger ingenting om fördelning av resurser inom länder

BNP, forts.

fördelar	nackdelar
	säger inget om fördelning av resurser globalt
	(nästan) ingen hänsyn till energi- och resursåtgång för produktionen
	ingen hänsyn till produktionens effekter på ekologiska system
betecknar välfärd som medel och mål, varför exponentiell tillväxt blivit det främsta ekonomisk-politiska samhällsmålet	

begreppet ekonomisk tillväxt

engelska språket: slutet av 1940-talet

svenska språket: mitten av 1950-talet

(GDP/GNP, Colin Clark & Simon Kuznets)

ekonomisk tillväxt =

BNP per capita =

det samlade värdet av all konsumtion i ett
land och över en tidsperiod, per
medborgare

är ekonomisk tillväxt förenlig med hållbar utveckling?

argument *för och emot* handlar om:

- ekoeffektivisering
- tjänste-/kunskapsekonomi
- förändring av konsumtionsmönster

argument för att

BNP-tillväxt är förenlig med hållbar utveckling

- **ekoeffektivitet**
 - minskad energi- och resursåtgång vid produktion av samma kvantitet och/eller möjlighet att producera mer med samma energi- och resursinsats
- **tjänsteekonomi**
 - minskade utsläpp, minskad energi- och resursåtgång (*dematerialization, decoupling*)
- **förändrade konsumtionsmönster**
 - konsumtionsmarginalnyttan minskar med växande BNP
 - betalningsviljan för miljö kvalitet/rättvisa ökar med växande BNP

argument för att

BNP-tillväxt inte är förenlig med hållbar utveckling

- **ekoeffektivitet**
 - effekten av ekoeffektivitet äts upp av snabbare växande aggregerad konsumtion
- **tjänsteekonomi**
 - minskade utsläppsnivåer och energi- och resursåtgång i höginkomstländer
 - ökade dito i låginkomstländer, där ofta arbets- och miljölagstiftning är svagare
- **förändrade konsumtionsmönster**
 - när marginalnyttan av en viss typ av konsumtion minskar, flyttar konsumtionen till andra konsumtionsslag (*rebound effect*)

hur skulle vi kunna mäta istället?

ISEW

BNP

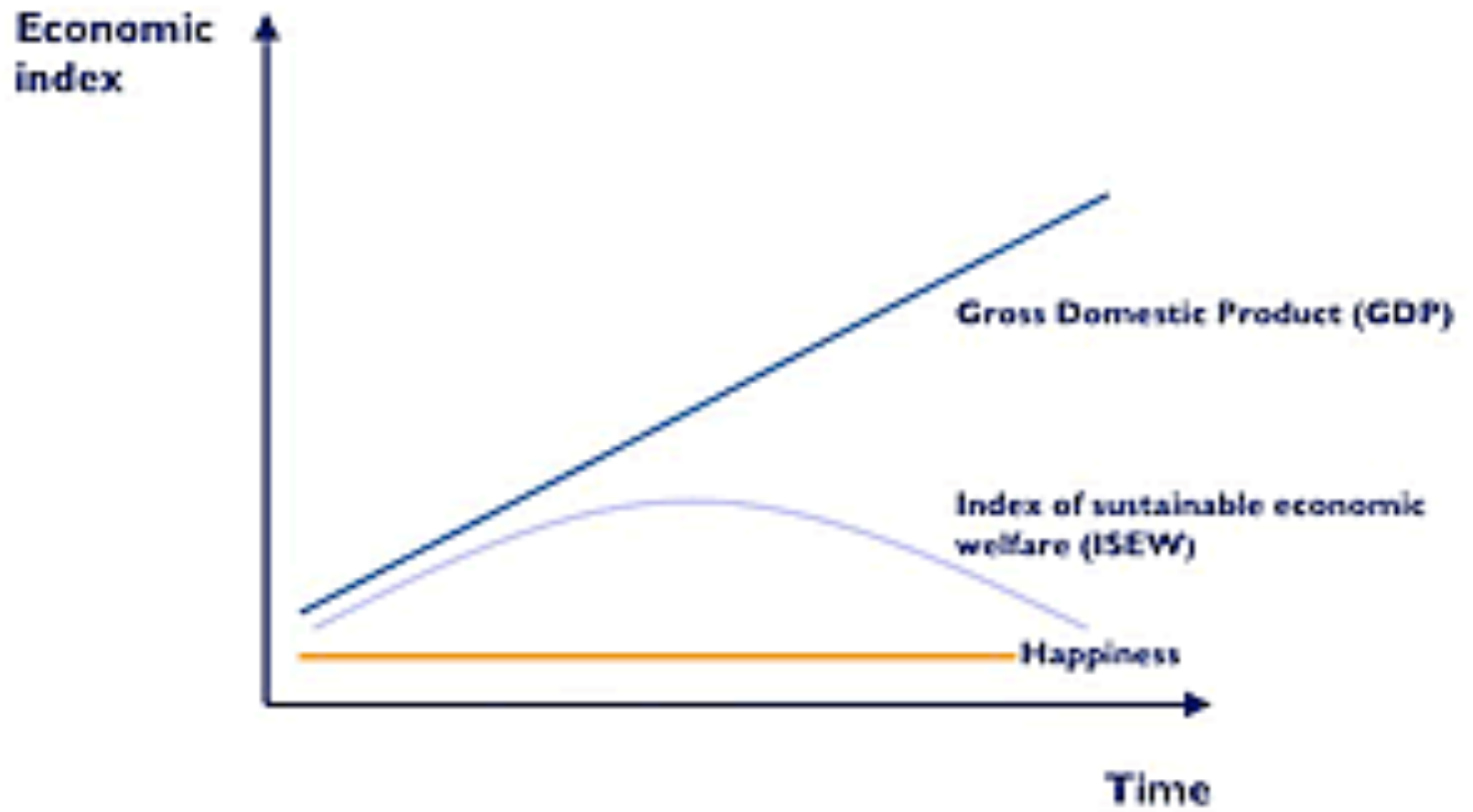
minus alla aktiviteter som kan anses
vara ekologiskt och socialt oönskade

Herman Daly

INDEX OF SUSTAINABLE WELFARE (ISEW)

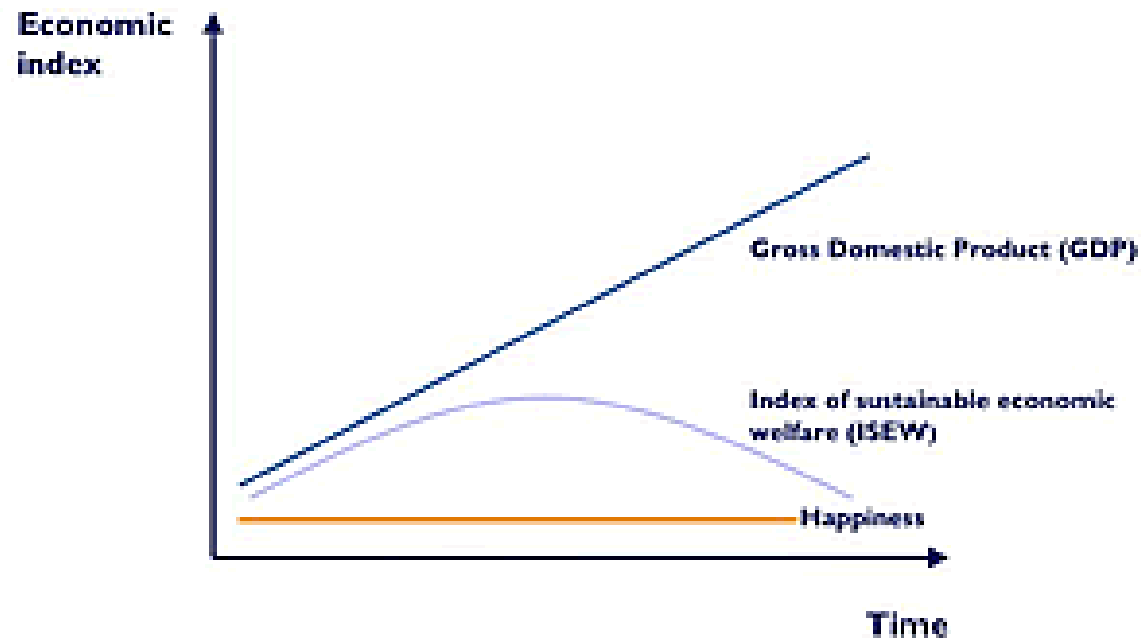
$$\begin{aligned} \text{ISEW} = & \text{PERSONAL CONSUMPTION} \\ & + \\ & \text{NON-MARKETED LABOUR SERVICES} \\ & + \\ & \text{WELFARE PRODUCING PUBLIC SERVICES} \\ & + \\ & \text{NET CAPITAL} \\ & - \\ & \text{PERSONAL COSTS OF CONSUMPTION} \\ & - \\ & \text{POLLUTION AND ENVIRONMENTAL DAMAGE} \\ & - \\ & \text{DEPRECIATION OF NATURAL CAPITAL} \end{aligned}$$

Källa: Cobb & Cobb, 1994

Källa: Cobb & Cobb

GDP and ISEW

HDI

Human Development Index
(UNDP)

väger samman:

- förväntad livslängd
- utbildningsnivå
- BNP

ekologiska fotavtryck

- området för mat, utrymme, energi och avfall för en människa
- genomsnittsmedborgare i olika länder jämförs

degrowth economics

degrowth for social equity and
ecological sustainability

internationella konferenser:

Paris 2008

(200 deltagare)

Barcelona 2010

(400 deltagare)

Venedig 2012

(1000 deltagare)

en forskningsram, och en ram för NGOs & det civila samhället

forskare	fokuserar på rättvisa och ekologisk hållbarhet, och på teorier och praktiker för 'avväxt' för att gå mot en ny utvecklingsdiskurs
aktivister	degrowth som ett nytt koncept och en politisk artefakt som ska ersätta tillväxt (trovärdighetsrisk?)

degrowth-förslag

- a theoretical description of capitalist expansion as a cumulative sequence of appropriation and concentration of assets through capitalization and finance, with increasing inequities and widening ecological degradation as consequences of the subordination of eco-social considerations to capitalist imperatives
- a conceptualization of natural resources resting on the very different ecological and economic potentials of mineral and biotic resources
- an adequate economic account of the manner in which human activity, driven by capitalist economic rationality and powered by hydrocarbon-based industrial technology, has gone beyond the resilience thresholds of the Biosphere

degrowth economics

degrowth for social equity and
ecological sustainability

uttalanden från Barcelona:

“...we can no longer pretend that we can keep growing ...”

“Growth has come to an end. The challenge now is how to transform.”